

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 26^{ης} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1942

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΩΝ

Ὁ Πρόεδρος ἀγγέλλων τὸν θάνατον τῶν ἀκαδημαϊκῶν Γ. Σωτηριάδου καὶ Δ. Γρ. Καμπούρογλου λέγει τὰ ἐπόμενα :

«Κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος ὁ θάνατος ἔπληξε σκληρῶς τὸ ἴδρυμα ἡμῶν, ἀφαρπάσας δύο ἐπιφανέστατα μέλη αὐτοῦ.

Μετὰ βαθείας θλίψεως ἀγγέλλω τὴν ἀπώλειαν τοῦ τακτικοῦ ἐταίρου τῆς Ἀκαδημίας Γεωργίου Σωτηριάδου. Ὁ Σωτηριάδης ἐγεννήθη ἐν Σιδηροκάστρῳ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐσπούδασε φιλολογικὰς ἐπιστήμας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Ἀκολουθῶς δὲ συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου. Ἦτο λεπτὴ διανοητικὴ φρυσιογνωμία καὶ ἀνέπτυξε δρᾶσιν ἐπιστημονικὴν πολυσχιδὴ καὶ φωτεινὴν. Ἐν πρώτοις ἐθεράπευσε τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Ὑπερητήσας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων διενήργησε σπουδαίας ἀνασκαφὰς εἰς τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Χαιρώνειαν, τὰς Θήβας, τὸν Μαραθῶνα καὶ ἐδημοσίευσεν περισπούδαστους ἀρχαιολογικὰς μελέτας καὶ εἰς ἰδιαίτερα βιβλία καὶ εἰς εἰδικὰ περιοδικά, ἑλληνικὰ καὶ ξένα.

Ἐξ ἴσου γόνιμος ἐπῆρξεν ἡ παραγωγὴ αὐτοῦ ὡς ἱστορικοῦ. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ βραδύτερον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης. Ἐξῆλθον δὲ ἐκ τοῦ καλάμου αὐτοῦ περισπούδαστα ἱστορικὰ ἔργα. Διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν του τούτων ἐργασιῶν, τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν, ἐξησφάλισεν ὁ Σωτηριάδης ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἐπι-

στημόνων. Μετά την αποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ὑπηρεσίας του ἠθέλησε νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, τὴν Μακεδονίαν καὶ διορίσθη καθηγητὴς τοῦ ἀρτισουστάτου τότε Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοῦ ὁποίου διετέλεσε καὶ Πρύτανης, παρασχὼν σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν πρώτην ὀργάνωσιν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου. Ἐν ἔτει δὲ 1926 ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ὁ Σωτηριάδης ἦτο καὶ δοκιμώτατος λογοτέχνης καὶ λογοτεχνικὰ ἔργα αὐτοῦ -πρωτότυπα καὶ μεταφράσεις εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Μετά τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐπανήλθε καὶ πάλιν εἰς τὰς προσφιλεῖς εἰς αὐτὸν ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας καὶ μὲ πλήρη διανοητικὴν ἀκμὴν καὶ νεανικὸν ἐνθουσιασμόν διενήργει ἐν θαλερῷ γήρατι ἀνασκαφὰς ἐπιπονωτάτας, ὑποβαλλόμενος εἰς κόπους, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ νέοι ἄνδρες δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνθέξωσιν. Εἶναι γνωσταὶ αἱ ἀνασκαφαί, τὰς ὁποίας μέχρι ἐσχάτων διενήργει ἐν Μαραθῶνι, πάντες δὲ ἐνθυμούμεθα, πόσον διαφωτιστικαὶ καὶ ἐλκυστικαὶ ἦσαν αἱ ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἀκαδημίᾳ».

«Καὶ ἐτέρου ἐπιφανοῦς μέλους τῆς Ἀκαδημίας τὴν ἀπώλειαν θρηνοῦμεν σήμερον, τοῦ Δημητρίου Καμπούρογλου. Ἀπῆλθε καὶ οὗτος πλήρης ἡμερῶν καὶ ἐν θαλερωτάτῳ γήρατι, διατηρῶν ἐν πλήρει ἀκμῇ πάσας τὰς διανοητικὰς δυνάμεις του. Ἦτο τέκνον τῶν Ἀθηνῶν, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἠγάπησεν καὶ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐξυπηρέτησεν. Ἀνήκεν εἰς οἰκογένειαν λογοτεχνικὴν, διότι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ διετέλεσε δόκιμος δημοσιογράφος καὶ ἡ μήτηρ του ἦτο λογία καὶ λαογράφος. Ὡστε ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἔχων τὰ σπέρματα, τὰς ἐμφύτους προδιαθέσεις διὰ τὴν μετέπειτα ἔξοχον δρᾶσίν του. Τὰ φυσικὰ δὲ ταῦτα δῶρα ἐνίσχυσε διὰ τῆς πρωτοφανοῦς ἐργατικότητός του.

Ἡ δρᾶσίς του ὑπῆρξε πολυσχιδῆς καὶ φωτεινὴ καὶ ἡ παραγωγὴ του ἐκπληκτικὴ. Μακρότατος εἶναι ὁ κατάλογος τῶν εἰς τεύχη καὶ ἰδίους τόμους δημοσιευθειῶν ἐργασιῶν του. Τῶν δὲ δημοσιευμάτων αὐτοῦ εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Κυριώτατα ἐθεράπευσε τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὴν ἱστορικὴν ἐπιστήμην. Ὡς λογοτέχνης ὑπῆρξε γονιμώτατος. Ἐδημοσίευσεν λυρικὰς συλλογὰς, μύθους, διαλόγους, διηγήματα, παραμύθια, γνωμικά, εἰκόνας σατυρικὰς, δράματα, κωμωδίας. Καὶ ἐν αὐτοῖς διαλάμπει ζωηρὰ καὶ δημιουργικὴ φαντασία, θέρμη συναισθήματος, λεπτότης διανοίας, χάρις καὶ γλαφυρότης τοῦ λόγου. Πλεῖστα ἐκ τῶν λογοτεχνικῶν του ἔργων ἔτυχον τοῦ βραβείου εἰς διαφόρους διαγωνισμούς.

Ἐξ ἴσου ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ δρᾶσις τοῦ Καμπούρογλου ὡς ἱστορικοῦ

ἐπιστήμονος ἐρευνητοῦ. Κατ' ἐξοχὴν δ' ἀναφέρεται αὐτὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν Μεσαιωνικῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν τουρκοκρατουμένων Ἀθηνῶν. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του τούτου, ὅστις ἀπετέλεσε τὸ κύριον ἔργον τοῦ βίου του, διέθεσεν ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ οὐδενὸς ἐφείσθη κόπου καὶ οὐδὲν μέσον ἀφῆκεν ἀνεκμετάλλετον. Οὕτω διεξῆλθε βῆμα πρὸς βῆμα τὰ χωρία, τὰ βουνά, τοὺς κάμπους, τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀττικῆς καὶ οὐδὲν μνημεῖον, ἐρεῖπιον, ἐκκλησίαν, σπήλαιον, τοπεῖον ἀφῆκεν ἐνεξερευνῆτον. Ἀνεδίφησε βιβλιοθήκας καὶ ἰδιωτικὰ ἀρχεῖα, ἀνεξήτησεν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τὰς συνηθείας του, παραδόσεις, τοπωνύμια, λέξεις, ἦθη, ἔθιμα. Ἀνέγνωσε καὶ ἐδημοσίευσεν χειρόγραφα καὶ Ἀθηναῖκά παραμύθια, χαρακτηριστικὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς χώρας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διενήργησεν ἀνασκαφάς, ὑπῆρξεν ἰδρυτῆς καὶ ἐνεργὸν μέλος Ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν, ἐπιδιωκουσῶν τοὺς αὐτοὺς πρὸς τὸ ἔργον του ἢ παρεμφερεῖς σκοποῦς. Ἀπαύγασμα δὲ τούτων τῶν τεραστίων ἐρευνῶν του εἶναι ἡ μακροτάτη σειρὰ πολυτίμων ἔργων, ἅτινα ἐδημοσίευσεν. Ἐκ τοῦ πλουσιωτάτου καταλόγου τῶν δημοσιευμάτων του περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀρκοῦμαι εἰς τὴν μυεῖαν τῶν ἐπομένων: 1) Ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τρεῖς τόμους. 2) Πίναξ τῶν Ἐπισκόπων, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν. 3) Τοπωνυμικὰ παράδοξα. 4) Τὸ Ἀθηναϊκὸν Ἀρχοντολόγιον. 5) Αἱ παλαιαὶ Ἀθήναι. 6) Οἱ Χαλκοκονδύλαι. 7) Αἱ Ἀθήναι κατὰ τὰ ἔτη 1775 - 1795. 8) Οἱ Σαρακηνοὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. 9) Ὁ Ἀναδρομάρχης. 10) Τὸ Διζόκαστρον. 11) Τὸ Λαφνί. 12) Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας. 13) Ἀθηναῖκά παραμύθια.

Τὰ ἔργα του ταῦτα χαρακτηρίζει δξύτης παρατηρήσεως, κριτικὴ ἰκανότης, ἐρμηνευτικὴ δεξιότης, σαφήνεια καὶ χάρις ἐκφράσεως. Χάρις δ' εἰς τὰς ἐνδελεχεῖς ἐρεῦνας τοῦ Καμπούρογλου ἐφωτίσθη ἀπλῆτως ἡ σκοτεινὴ περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ γινώσκομεν περὶ αὐτῆς τσαῦτα, ὅσα περὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐλληνικῆς περιοχῆς. Διὰ τοῦτο δὲ δικαίως ἐκέρδισε τὸν τίτλον τοῦ Ἀθηναιοδύφου.

Ἡ δὲ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ δρασίς του ὑπῆρξε πολύτιμος. Καὶ ὡς Πρόεδρος αὐτῆς καὶ ὡς μέλος τῆς Ὀλομελείας καὶ τῆς Τάξεως τῶν Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν καὶ ὡς εἰσηγητῆς ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ἀπασχολούντων αὐτήν, συνετέλει τὰ μέγιστα εἰς εὐόδωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς. Καὶ ἦτο ἡ γνώμη του πάντοτε φωτεινὴ. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐπειδὴ ἐφρατᾶζετο, ὅτι ἔνεκα τοῦ καιροῦ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ συνεζητεῖτο ὠρισμένον διαγώνισμα λογοτεχνικόν, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστολήν, ἣτις ἀρχίζει οὕτω:

«Κύριε Πρόεδρε, επειδή πιθανῶς λόγω τοῦ ἀντεκδικηνοῦτος εἰς τὴν υγείαν μου καιροῦ νὰ μὴ δυνηθῶ νὰ ἔλθω, ἐπιθυμῶ νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὴν εὐθυκρισίαν σας τὰ ἐξῆς ὡς πρὸς τὸ διὰ τὸν Διάκον διαγωνίσμα, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξα εισηγητής, ἐργασθεῖς ἐπὶ ἓνα ἀκριβῶς μῆνα πρὸς μελέτην τῶν ὑποβληθέντων χειρογράφων».

Ἐὸ Χάρων ἀφαρπάσας καὶ ὀδηγήσας αὐτὸν εἰς πολὺ μακρυνὸς κόσμους, δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ τοῦ λοιποῦ νὰ προσέρχεται εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Αὕτη ὁμως θὰ διατηρήσῃ πάντοτε ζωηρὰν τὴν ἀνάμνησίν του.

Ἡ Ἀκαδημία τιμῶσα τὴν μνήμην τούτων τῶν ἐκλιπόντων μελῶν αὐτῆς θὰ τελέσῃ ἐν καιρῷ ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον αὐτῶν.

Ἦδη δὲ παρακαλῶ ὑμᾶς, ὅπως πρὸς τιμὴν των σταθῶμεν εὐλαβῶς ἐπὶ ἐν λεπτὸν τῆς ὥρας».

ΝΕΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

Ἐὸ Πρόεδρος ἀνακοινοῖ, ὅτι εἰς τὰς ὑπαρχούσας μονίμους ἐπιτροπὰς τῆς Ἀκαδημίας προσετέθησαν καὶ αἱ ἐπόμεναι δύο, ὀρισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Προεδρείου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ὁργανισμοῦ. * - 1^{ον}) Ἐπιτροπὴ νομικῶν ὑποθέσεων καὶ 2^{ον}) Ἐπιτροπὴ πρὸς συγγραφὴν τῶν βιογραφιῶν τῶν ἐκλιπόντων ἀκαδημαϊκῶν.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΦΑΚΕΛΛΟΥ

Γίνεται δεκτὴ ἡ κατάθεσις κλειστοῦ φακέλλου ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ κ. Παύλου Σαντορίνη.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Τὸ πρόσεδρον μέλος τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἐπαμ. Θωμόπουλος παρουσιάζει δύο διακοσμητικὰ τετράπτυχα συντελεσθέντα ὑπ' αὐτοῦ, «Αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους» καὶ «Ὁμορφιῆς ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν» καὶ λέγει τὰ ἐξῆς:

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω σήμερον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, πρὶν ἐκθέσω ταῦτα εἰς τὴν ἐνταῦθα γενησομένην ἔκθεσιν, δύο διακοσμητικὰ τετράπτυχα μὲ βάσιν τὸ Ἑλληνικὸν ὑπαιθρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον διὰ τῆς πολυτελοῦς ἐπαφῆς μου ἀπεκόμισα τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἐξαιρετικῶν ὠραίων θεμάτων, ἅτινα παρέχει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πινάκων ζωγραφικῆς μεμονωμένων καὶ παριστάντων διαφόρους στιγμὰς καὶ θέσεις, θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ προσφέρῃ καὶ θέματα θαυμάσια διὰ τὴν ἐκτέλεσιν διακοσμητικῶν ἔργων, ἔχόντων τὴν γραμμὴν, τὸ χρῶμα καὶ τὴν

* Βλέπε Ἐπετηρίδα σελ. ιη'.